

Ֆինանսական կայունության հաշվետվություն (2021թ. տարեկան)

2022-04-05

«Ֆինանսական կայունության հաշվետվությունում» ներկայացված են Հայաստանի ֆինանսական համակարգի կայունությանը սպառնացող հավանական ռիսկերի գնահատումը և ֆինանսական համակարգի՝ այդ ռիսկերը չեզոքացնելու կարողությունը: Հաշվետվությունում ներառված ՀՀ մակրոտնտեսական միջավայրի և ֆինանսական համակարգի վերլուծությունների վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը հրապարակվում է «ՀՀ ԿԲ տարեկան հաշվետվություն», «Գնաճի հաշվետվություն», «ՀՀ ֆինանսական համակարգը. զարգացումը, կարգավորումը, վերահսկողությունը» պարբերականներում:

ՀԱՄԱՌՈՏԱԳԻՐ

2021 թվականին տնտեսական ակտիվության վերականգնման և համավարակի նոր ալիքների տարածմամբ պայմանավորված պահպանվող անորոշությունների պայմաններում ՀՀ ֆինանսական համակարգը կարողացել է ապահովել ֆինանսական միջնորդության գործառույթի անընդհատությունը: Տարվա ընթացքում բանկային համակարգի կողմից տնտեսությանը տրամադրված նոր վարկերի ծավալը նախորդ տարվա համեմատությամբ աճել է: Համեմատաբար բարձր աճ արձանագրվել է ավանդների գծով, որի արդյունքում արդեն իսկ տարվա առաջին եռամսյակում ամբողջովին վերականգնվել էր ավանդների մինչպատերազմյան մակարդակը: Ֆինանսական համակարգի կողմից վարկավորման պայմանների զգալի խստացումներ տարվա ընթացքում չեն արձանագրվել:

Բանկային համակարգի վարկային պորտֆելը նվազել է, որն առավելապես պայմանավորվել է ցածր տնտեսական ակտիվությամբ և վարկային ռեսուրսների համեմատաբար թույլ պահանջարկով: Վարկային պորտֆելի կրճատմանը նպաստել են նաև նախորդ տարվա շուկերի արդյունքում վարկային ռիսկերի հետաձգված լյուրթականացումը և ՀՀ դրամի արժևորման արդյունքում վարկային պորտֆելի դրամային համարժեքի նվազումը: Միայն փոխարժեքի ազդեցությունը բացառելու պարագայում ընդհանուր վարկային պորտֆելի տարեկան աճի տեմպը գրեթե զրոյական է:

Տնային տնտեսություններին տրամադրված վարկային պորտֆելի կառուցվածքում հիպոտեկային վարկերի տեսակարար կշիռն ավելացել է՝ վերջին տարիներին դրանց

բարձր աճի տեմպերի պահպանման արդյունքում: Սպառողական վարկերի նվազման և հիպոտեկային վարկերի բարձր աճի պայմաններում վերջիններիս կշիռը տնային տնտեսությունների վարկային պորտֆելի կառուցվածքում նշանակալի մեծացել է: Վերջին տարիներին հիպոտեկային վարկերի բարձր աճի տեմպերի պահպանումը հիմնականում պայմանավորված է վարկերի տոկոսագումարների՝ վճարված եկամտահարկից վերադարձի գործող պետական ծրագրով: Հիպոտեկային վարկերի գծով արձանագրված բարձր աճի տեմպերը հնարավոր ավելցուկային կամ ռիսկային վարկավորման ազդակներ են պարունակում, որին Կենտրոնական բանկն արձագանքել է պահանջ-գրավի արժեք ցուցանիշի (LTV) գործիքի ներդրմամբ:

Տնտեսական ակտիվության վերականգնմանը և վարկային ռիսկի նվազմանը զուգընթաց գրանցվել է վարկային պորտֆելի որակի բարելավում: Տարեվերջի դրությամբ չաշխատող վարկերի տեսակարար կշիռն ընդհանուր վարկերում էականորեն նվազել է և պատմականորեն ցածր մակարդակում է: Ընդ որում, չաշխատող վարկերի տեսակարար կշռի նվազում գրանցվել է բոլոր հիմնական վարկատեսակներով: Նախորդ տարվա համեմատությամբ նվազել է նաև վարկային կորուստների միջին մեծությունը, այնուամենայնիվ, ոչ սթրեսային տարիների համեմատությամբ ցուցանիշը շարունակում է մնալ բարձր մակարդակում:

Բանկային համակարգի կապիտալի համարժեքության և իրացվելիության ցուցանիշները տարվա ընթացքում բարելավվել են: Բանկային համակարգը մշտապես պահպանել է պահանջվող նվազագույն սահմանաչափը գերազանցող կապիտալի համարժեքություն, ինչը նախադրյալներ է ընձեռում հնարավոր կորուստները կլանելու և գործունեության անընդհատությունն ապահովելու համար: Վարկային պորտֆելի համեմատությամբ ավանդային պորտֆելի առաջանցիկ աճի արդյունքում արձանագրվել է համակարգի իրացվելիության դիրքի շարունակական բարելավում:

Բանկային համակարգը 2021 թվական է մուտք գործել եկամտաբերության էապես ցածր ցուցանիշներով՝ գտնվելով նախորդ տարվա շուկերի պահպանվող անբարենպաստ ազդեցության ներքո: Համակարգի եկամտաբերությունը որոշակիորեն սկսել է վերականգնվել երկրորդ կիսամյակի ընթացքում: Վերջին տարիներին բանկային համակարգի եկամտաբերության ցածր մակարդակը պայմանավորված է խորացող մրցակցության հետևանքով զուտ տոկոսային մարժայի կրճատմամբ, ինչպես նաև առավել հաճախ կրկնվող շուկային իրադարձություններով, որոնք հանգեցնում են վարկային կորուստների գծով ծախսերի մեծացմանը:

Եկամտաբերության ցածր մակարդակը շարունակում է մնալ ՀՀ բանկային համակարգի հիմնական մարտահրավերներից մեկը՝ զսպող ազդեցություն ունենալով համակարգի զարգացման և կարողությունների ընդլայնմանն ուղղված ներդրումային

ներուծի վրա: Հաշվի առնելով վերջին տարիներին ֆինանսական միջնորդության ընդլայնման առաջանցիկ աճի տեմպերը և անընդհատ խորացող մրցակցությունը՝ բանկային պորտֆելների էքստենսիվ աճի և մասշտաբի էֆեկտի միջոցով եկամտաբերության բարելավումն այլևս չի կարող դիտարկվել որպես անհրաժեշտ եկամտաբերության ապահովման հիմնարար և միակ ուղղություն: Ուստի կարևոր է, որ ՀՀ ֆինանսական համակարգն ապահովի միջնորդության որակական և շոշափելի փոփոխություններ՝ ապահովելով համակարգի թվայնացման, առաջարկվող գործիքակազմի և ռիսկերի կառավարման համակարգերի շարունակական բարելավում:

ԿԲ իրականացրած մակրոպրոդենցիալ քաղաքականությունն ուղղված է եղել համակարգի կողմից տնտեսության վարկավորման անընդհատության պահպանմանը և արտարժութային իրացվելիության բուֆերների հետագա բարելավմանը: Հակացիկլիկ կապիտալի բուֆերը տարվա ընթացքում պահպանվել է 0% մակարդակում, որի համար հիմք են հանդիսացել վարկային շուկայի զարգացումները և ֆինանսական ցիկլի վրա ՀՀ տնտեսության դիրքը: Տարվա ընթացքում ըստ հիմնական ոլորտների վարկավորման զարգացումները համասեռ չեն եղել, և վարկավորման ակնառու բարձր աճի տեմպեր գրանցվել են միայն հիպոտեկային վարկերի գծով: Հիպոտեկային վարկերի և անշարժ գույքի շուկայից բխող ռիսկային զարգացումներն արդյունավետ հասցեագրելու համար ԿԲ-ն ներդրել է պահանջ/գրավի արժեք սահմանային հարաբերակցության մակրոպրոդենցիալ գործիքը, որն ուժի մեջ է 2022 թվականի ապրիլից:

Արտարժութային իրացվելիության բուֆերների հետագա ամրապնդման նպատակով շարունակվել է պարտադիր պահուստավորման արտարժութային բաղադրիչի ավելացումը, որի արդյունքում համակարգի արտարժութային իրացվելիությունը ևս տարեվերջին եղել է աննախադեպ բարձր մակարդակում:

[Ֆինանսական կայունության հաշվետվություն \(2021թ. տարեկան\)](#)